

ΓΛΩΣΣΙΔΙΑ

ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΠΑ

Κάποτε στον ΔΟΛ

Στο τελευταίο Γλωσσίδι πριν φύγω για διακοπές έγραφα ότι ανάμεσα στα βιβλία που θα έπαιρνα μαζί μου θα ήταν και το *Στα χρόνια του Χρήστου Λαμπράκη. Μαρτυρίες και αφηγήσεις για τον Δημοσιογραφικό Οργανισμό Λαμπράκη, 1957-2017*, της Ελευθερίας Κόλλια (εκδόσεις Πατάκη). Αυτό και έκαμα. Και μάλιστα, όχι μόνο πήρα πράγματι το βιβλίο μαζί μου, αλλά και διάβασα τις 760 (!) σελίδες του. «Χαρά στο κουράγιο σου», μου είπαν φίλοι και φίλες. «Είναι αυτό βιβλίο διακοπών, βιβλίο για την παραλία;». Και όμως είναι, για όσους τουλάχιστον, όπως η αφεντιά μου, ενδιαφέρονται, από επαγγελματική παραμόρφωση αλλά και όχι μόνο, για τέτοιου περιεχομένου βιβλία, που σου επιτρέπουν να πάρεις έστω μυρωδιά από την ατμόσφαιρα και από την καθημερινότητα στον χώρο των εφημερίδων και των κάθε είδους εντύπων. Έτσι, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχω διαβάσει επίσης τα βιβλία αναμνήσεων του Χρήστου Πασσαλάρη, το βιβλίο *Με νοσταλγία* της Μαρίας Ρεζάν (πολύτιμη πηγή πληροφοριών, μεταξύ άλλων, για την ιστορική «Ελευθερία» του Πάνου Κόκκα, με διευθυντή τον Ανδρουλιδάκη), το βιβλίο *31 αξεχαστα χρόνια στο ξύλινο τιμόνι της «Ελευθεροτυπίας»* του Σερραφείμ Φυντανίδη (χρήσιμο και ως πορτρέτο, έστω και από σπόντα, μιας ιδιότυπα αντισυμβατικής περσόνας όπως ο Κίτσος Τεγόπουλος), καθώς και άλλες τέτοιες μαρτυρίες. Επανερχόμενος στο βιβλίο της Ελευθερίας Κόλλια, θα το χαρακτηρίζα χρησιμότητα αποθετήριο πληροφοριών και μαρτυριών, άλλοτε πιο προσωπικών και άλλοτε πιο γενικού χαρακτήρα. Πώς δούλευαν στον ΔΟΛ; Ποιος έκανε τι; Ποια ήταν τα τοτέμ του και, γιατί όχι, και τα ταμπού του; Ποια ήταν η σχέση ανάμεσα στα «Νέα» και στο «Βήμα»; Ποια ήταν η μοίρα των κατά καιρούς περιοδικών του συγκροτήματος («Ταχυδρόμος», «Εποχές», «Οικονομικός Ταχυδρόμος», κ.ά.); Και βέβαια, σκιαγραφήσεις, άμεσες ή έμμεσες, της προσωπικότητας των πρωταγωνιστών, τόσο στις μέρες δόξας του ΔΟΛ όσο και όταν οι αγελάδες... είχαν αρχίσει να αδυνατίζουν επικίνδυνα. Ο ίδιος ο Λαμπράκης, ο Ψυχάρης, ο Νίτσος, ο Καψής, ο Καραπαναγιώτης, ο Μεμής και άλλοι πολλοί παρελαύνουν από τις σελίδες του βιβλίου της Κόλλια. Αν για κάτι θα μπορούσε να προβάλει ένσταση κάποιος, αυτό είναι ότι σε αρκετά από τα κείμενα είναι έκδηλο – ενίοτε κυριαρχεί, θα έλεγα – ένα στοιχείο αυτοδικαίωσης. Όμως, για το στοιχείο αυτό, κοινό γνώρισμα όλων σχεδόν των σχετικών βιβλίων και μαρτυριών, η ευθύνη δεν ανήκει βέβαια στην Κόλλια. Έχουν ακουστεί κάποιες επιφυλάξεις για το βιβλίο. «Θα μπορούσε να είναι λιγότερο εκτενές», «Ήταν πρόωρο να εκδοθεί κάτι τέτοιο», «Έχει κάποια πραγματολογικά λάθη (ονόματα, χρονολογίες, ετεροχρονισμοί, κ.ά.)». Ας μην ξεχνάμε πάντως ότι ορισμένες φορές το καλύτερο, και ακόμα περισσότερο το άριστο, είναι εχθρός του καλού. Και το βιβλίο της Ελευθερίας Κόλλια, πίσω από το οποίο εκτός των άλλων κρύβεται και πολύς μόχθος, δεν παύει να είναι ένα βιβλίο πολλαπλά χρήσιμο.

Η έμμηνος ρήση

Στην τέχνη, η αίρεση, η καινοτομία είναι η ζωή. Όσο για το δόγμα, είναι ο θάνατος στην καλύτερη περίπτωση, ο ύπνος.